

هنرمندان تئاتر مشهد از ظرفیت های تئاتر کودک و نوجوان رضوی می گویند

ایده‌های خلاقانه به زبان کودک امروز

الهام ظریفیان

 گزارش خبری
بسیاری از کارشناسان علوم تربیتی بر این باورند که در دنیای امروز می توان تئاتر کودک ونوجوان را در رده وسایل کمک آموزشی دسته بندی کرد. وجودامام رضا^(ع) در مشهدمانند چشمه‌ای از مفاهیم عمیق داستانی و غنی از ظرفیت‌های نمایشی است که می تواند در انتقال مفاهیم رضوی به مخاطب کودک ونوجوان واقع شود. اما آنچه در عمل در عرصه تئاتر کودک ونوجوان رضوی اتفاق افتاده است، استفاده سطحی از نمادهایی است که برخی از آن هااز نظر سندیت تاریخی نیز مشکلات اساسی دارند. مادر این گزارش به سراغ سه نمایشنامه نویس و کارگردان تئاتر مشهد رقتیم و از آن ها خواستیم ظرفیت ها و بایدهونبایدهای استفاده مؤثر از مفاهیم رضوی در تئاتر کودک ونوجوان را بررسی کنند.

● مسیری بهتر در انتقال پیام خلاقانه به نسل جدید وقتی صحبت از تئاتر رضوی می شود، اولین سؤالی که وجود دارد، این است که چطور باید از مضامین رضوی برای کودکان و نوجوانان استفاده کرد؟ مهدی سیم‌ریز، نمایشنامه‌نویس و کارگردان مشهدی تئاتر کشور، راه حل را پرداختن به بیانات اخلاقی امام رضا^(ع) به جای زندگی ایشان می‌داند و می‌گوید: درحالی‌که فرازهای مرتبط مستقیم با کودک در زندگی امام رضا^(ع) به ویژه در گروه سنی «ب» و «ج» محدود است، بیانات اخلاقی فراوانی از ایشان وجود دارد که مناسب کودکان و نوجوانان، به‌جای تلاش تقریباً بی‌نتیجه در انعکاس مستقیم زندگی اهل بیت^(ع) که در حوزه نمایش با محدودیت‌هایی روبه‌روست، بهتر است از موضوعات تربیتی و اخلاقی منبعث‌شده از کلام ایشان استفاده کنند. اسمال در جشنواره تئاتر کودک ونوجوان رضوی این اتفاق افتاد و نتایج خوبی به‌همراه داشت. او اضافه می‌کند: از این مسیر به نتایج بهتری برای ارائه پیام خلاقانه به نسل جدید کودک ونوجوان که بیشترشان دهه ۹۰ به بعد هستند، دست پیدا خواهیم کرد. کودک

امروز با اوضاع زمانی و مکانی خودش باید سنجیده شود. کلام اهل بیت^(ع) برای همه زمان هاست و ما در گنجینه کلام اهل بیت^(ع) چیزی نداریم که محدود به یک زمان خاص باشد. اگر اوضاع زندگی اهل بیت^(ع) در ۱۴۰۰ سال پیش طوری نبوده‌است که امروز بتوانیم از آن به‌عنوان یک الگوی معیشتی مناسب با زندگی کودک امروز استفاده کنیم. کلام آن‌ها به‌ویژه حضرت رضا^(ع) دربردارنده موضوعات تربیتی ارزشمندی است که بهتر است برای این رده سنی از آن‌ها استفاده کنیم. ● نمایشنامه، نقطه ضعف تئاتر کودک و نوجوان

جواد رحیم‌زاده، کارگردان مشهدی، نیز بر سندیت تاریخی مضامینی که قرار است در نمایشنامه‌های کودک‌کان و نوجوانان استفاده شود، تأکید می‌کند و می‌گوید: اگر قرار است پیامی را با تئاتر به کودک ونوجوان منتقل کنیم، اول باید ببینیم این پیام چه مستندات تاریخی دارد، ولی اگر هدفمان بازنمایی صفات حسنه امام رضا^(ع) و آموزش‌های اخلاقی و رفتاری به کودک باشد، می‌توانیم به‌صورت غیرمستقیم حرفمان را بزنیم. نقطه‌ضعفی که در کارهای کودک ونوجوان وجود دارد، نمایشنامه است. درحالی‌که باید مורخان، جامعه‌شناسان و روان‌شناسان در کنار نویسنده قرار بگیرند تا بتوانیم به یک نمایشنامه با هدف فرهنگی مشخصی برسیم. او ادامه می‌دهد: مراحل بعد شامل پیدا کردن هنرمندانی که دغدغه انتقال این مفاهیم از طریق هنر نمایش را دارند و حمایت‌های سازمان‌های دولتی و خصوصی است. ارائه یک حرف مهم در تئاتر به صورت سنی و بدون طراحی دکور، لباس، نور،

سرو هادیان

نمایشگاه عکس «پناه جان» از رویدادهای مهم دهه کرامت به‌شمار می‌آید که به وسیله خادمایاران رضوی در دو شهر مشهد و قم افتتاح شد و تا ۱۲ خرداد در نگارخانه رضوان ادامه خواهد داشت. هشتصد قطعه عکس از ۲۸ عکاس به دبیرخانه این نمایشگاه فرستاده شده که از این بین، ۴۲ اثر برگزیده در نمایشگاه «پناه جان» به نمایش گذاشته شده‌است.

● تلاش و تجربه خادمایاران

دبیر اجرایی نمایشگاه «پناه جان» با بیان اینکه عرض ارادت به ساخت مقدس ثامن الحجج^(ع) راه‌های گوناگونی دارد و این بار با عکاسی موبایلی این حس به اشتراک گذاشته شده است، بیان کرد: حدود دو سالی است که خادمایاران، عکاسی موبایلی انجام می‌دهند، اما یک سالی است که من مستقیم به آن‌ها

گزارشی از نمایشگاه عکس «پناه جان» در نگارخانه رضوان

آموزش می‌دهم. جواد مشهدی با اشاره به اینکه در این مدت آثار کیفی خوبی خلق شده است، بیان کرد: خوشبختانه تعداد خادمایاران علاقه‌مند به این طرح روز به‌روز درحال افزایش است و اکنون تعداد شرکت‌کنندگان در این نمایشگاه ۲۸ نفر است که در گروه سنی بیست تا سی سال قرار دارند و بیشتر آن‌ها خانم هستند. وی درباره برنامه‌هایی که در راستای ارائه فرهنگ رضوی در دست اجراست، گفت: علاوه بر بحث عکاسی موبایلی، برگزاری نمایشگاه و چاپ کتاب در برنامه‌های مافرا دارد. دبیر عکس آستان قدس رضوی درباره استقبال از نمایشگاه عکس رضوی تصریح کرد: خوشبختانه استقبال خوبی از این نمایشگاه شد و امیدوارم در روزهای آینده نیز علاقه‌مندان به هنر عکاسی از این آثار دیدن کنند. همه عکس‌های این نمایشگاه در وبگاه عکس‌های رضوی بارگذاری می‌شود و در معرض دید علاقه‌مندان به عکاسی است. ● گستردگی عکاسی موبایلی

در ادامه، داور انتخاب عکس‌های نمایشگاه

پناه جان» در نگارخانه رضوان

«پناه جان» نیز درباره انگیزه برگزاری این نمایشگاه گفت: به‌دلیل چارچوب‌هایی که در دوران گذشته برای عکاسی با دوربین داشتیم، به‌طور طبیعی یادیدگاه حرفه‌ای و با ابزار فنی که در موبایل وجود دارد، عکاسی با آن روز به‌روز بهتر می‌شود. محمد زائرنیا افزود: یکی از فضاهایی که برای عکاسان از دست‌یاز خیلی تأثیرگذار و ترغیب‌کننده بوده است، فضای حرم است. با رونق عکاسی در فضای مجازی به‌ویژه در اینستاگرام، روابط عمومی آستان قدس رضوی برای اینکه این کار با چارچوب انجام شود، از خادمایاران علاقه‌مند به عکاسی دعوت کرد تا عکاسی در آستان قدس به‌صورت حرفه‌ای، ضابطه‌مند و هدفمند انجام شود. وی خاطرنشان کرد: اکنون این نمایشگاه حاصل تلاش و تجربه هجده ماهه این خادمایاران علاقه‌مند به هنر عکاسی موبایلی در حرم مطهر امام رضا^(ع) است. این عکاس مشهدی ادامه داد: در ابتدا، خادمایاران اطلاعات فنی اولیه در حوزه

موسیقی و بدون حضور بازیگران حرفه‌ای، اثری را تولید می‌کند که خیلی زود هم فراموش می‌شود.

● تئاتر کودک و نوجوان از بزرگ‌ترین ابداعات قرن بیستم رضا حسینی، کارگردان تئاتر مشهد، مشکل‌رایی توجعی برخی کارگردانان تئاتر به فرم در تئاتر کودک ونوجوان رضوی می‌داند. اومی‌گوید: تئاتر با هر مضمونی که باشد، چه رضوی و چه دفاع مقدس، قبل از هر چیزی باید تئاتر خوبی باشد، مضمون در مرحله بعدی اهمیت قرار دارد. درواقع مشکل از جایی شروع می‌شود که قبل از اینکه سراغ تئاتر برویم، به‌سراغ موضوع و مضمون می‌رویم. برای همین است که در خیلی از کارهای مضمونی، شکل ارائه کار ضعیف‌است. تئاتر کودک ونوجوان مقوله‌ای پیچیده است، اما چون اسم کودک ونوجوان دارد، عده‌ای فکر می‌کنند می‌توانند درباره آن اظهار نظر یا اثری در این‌ها بکر تولید کنند. اومی‌افزاید: مارک‌تواین جمله معروفی دارد که می‌گوید از بزرگ‌ترین ابداعات قرن بیستم، ابداع تئاتر کودک ونوجوان است. این نوع تئاتر شاید قوی‌ترین مربی اخلاقی کودکان باشد و به نوعی نبوغ انسان قرن بیستم را نشان می‌دهد. وقتی این تئاتر این قدر ارزشمند است، ما نباید آن را دست کم بگیریم، ولی متأسفانه بیشتر افراد

تئاتر کودک را نوعی تئاتر ساده‌شده بزرگ‌سال می‌دانند، در صورتی‌که قواعد و قوانین متفاوتی دارد. ● تئاتر کودک و نوجوان فقط آوازخوانی نیست

در بـاره تـئاتـر کودک و نوجوان آن هم با مضامین رضوی، مشکلات دیگری هم وجود دارد. عده‌ای فکر می‌کنند ساخت تئاتر برای کودک و نوجوان کار راحتی است و عده‌ای برعکس، آن را سخت می‌دانند و جرئت ورود به این حوزه را ندارند. حسینی در این باره می‌گوید: کسی که این عرصه را می‌شناسد، می‌داند عرصه سختی است، ولی کسی که فقط به جنبه سرگرمی تئاتر کودک فکر می‌کند، آن را کار راحتی می‌داند. در این حوزه هنوز کارهایی را شاهد هستیم که به سبک دهه ۱۴۰ اجرا می‌شوند، یک نفر تنبک می‌زند و بازیگران هم شعر و آواز می‌خوانند. این نوع تئاتر از فرم اصلی اش جدا شده و دوره آن گذشته است. اینکه فکر کنیم تئاتر کودک ونوجوان فقط بزن و یکوب است، لطمه بزرگی به این گونه تئاتر می‌زند. او با اشاره به اینکه نباید تئاتر کودک ونوجوان رضوی را از تئاتر کودک ونوجوان جدا کرد، ادامه داد: اولین وظیفه تئاتر کودک ونوجوان، فعال کردن قوه تعقل کودک است. جوهره درام کودک این است که در ذهن کودک سؤال ایجاد کند تا کودک مجبور به فکر کردن شود و فکر، اولین پله تخیل است، ولی متأسفانه در

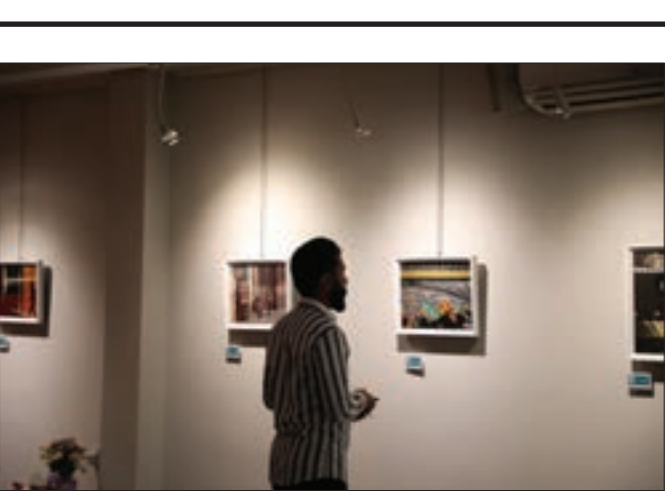
نمایی از نمایش «فکنامه» اثر مهدی سیم‌ریز

خیلی از کارهای کودک ونوجوان فقط به جنبه سرگرمی و شادی بخشی آن توجه می‌شود. حسینی می‌افزاید: مسئله دیگری که در آموزش به کودک اهمیت دارد، به‌مشارکت کشاندن کودک است، عنصری که شاید در تئاتر بزرگ‌سال وجود نداشته باشد. تماشاگر خردسال یا گرهی که در نمایش ایجاد می‌شود، فکر می‌کند تا بتواند با قهرمان قصه هم‌ذات‌پنداری کند و در نهایت به یک جواب برسد. در تئاتر کودک باید صادق باشیم، ولی متأسفانه در بسیاری از کارهای امروز فقط نگاه بهره‌برداری وجود دارد. ● جایگاه رفیع مشهد در تئاتر کودک و نوجوان رضوی

رضا حسینی می‌گوید: مشهد در همه عرصه‌ها نسبت به سایر شهرهای کشور وضع بهتری دارد. چهره‌های خوبی در تئاتر کودک ونوجوان داریم، ولی تعدادشان اندک است. تولید تئاتر خوب در عرصه کودک نیازمند دانش افزایی است. جواد رحیم‌زاده می‌گوید: گروه‌های هنری خیلی خوبی در مشهد هستند که هر بار در جشنواره‌های کودک ونوجوان رضوی شرکت کرده‌اند، همیشه جزو برگزیده‌ها بوده‌اند. اما در سه‌چهار سال گذشته به دلیل نبود حمایت‌های مالی، هنرمندان تغییر مسیر دادند و مجبور شدند به سمت نمایش‌های اجتماعی بروند و کمتر در حوزه رضوی کار کرده‌اند. باید از این نوع تئاتر حمایت شود. ما هرسال که در حوزه رضوی کار کردیم، متضرر شدیم. درست است که به جشنواره رقتیم و برگزیده شدیم، ولی از لحاظ مالی متضرر شدیم. او می‌گوید: همه حمایت این نیست که بودجه بدهند. بخشی از حمایت، تبلیغات و رسانه است. وقتی رسانه پشت

یک کار باشد، آن کار می‌تواند مخاطب را جذب کند. مخاطبان مهد کودک‌ها و مدارس دوست دارند نمایش‌هایی را ببینند که در آن‌ها شعر و آواز خوانی باشد. درحالی‌که در کارهای مذهبی نمی‌توان از ریتم‌های تند استفاده کرد. ولی اگر دست کارگردان و گروه و در بودجه و انتخاب عوامل حرفه‌ای باز باشد، می‌توانند پول نمایش‌های مذهبی را نیز از خود این نمایش‌ها در بیاورند، همان‌گونه که تاکنون بارها چنین نمایش‌هایی تولید شده و فروش خوبی نیز داشته‌اند.

● استانداردهای تئاتر کودک و نوجوان رضوی واقعیت دیگری که درباره تئاتر کودک ونوجوان رضوی باید به آن توجه کرد، تفاوت نوع رفتارهای کودکان و نوجوانان امروزی نسبت به دهه‌های پیش است. این روزها کودکان و نوجوانان گاه حتی بیش از پدر و مادرهایشان در معرض فناوری قرار دارند و از رسانه‌های مجازی استفاده می‌کنند. در این باره، حسینی

عکس حسن طاهریان شیراز

عکاسی مطالعاتی پیدا کردند و در دوره‌های مقدماتی شرکت کردند تا آثارشان در حوداندازه بسیار حرفه‌ای به این نمایشگاه راه یابد.

● ثبت لحظات ناب

زائرنیا با اشاره به اینکه عکاسی در حرم مطهر دارای ابعاد زیارتی، اجتماعی و انسانی است، گفت: خوشبختانه این خادمایاران بر کمبودهای عکاسی با موبایل غلبه کرده‌اند و درواقع فضاهای خاصی را که گاه با دوربین عکاسی امکان ثبت آن ممکن نبوده است، ثبت کرده‌اند. درواقع عکاسی موبایلی به دلیل راحتی و آراش خاص توانسته است نگاه سنگین دوربین عکاسی را از

رضا صابری در اکران فیلم نوستالژیک «زمزمه» بیان کرد فقر تولید آثار دینی خلاقانه در فرهنگ رضوی

رحبانه موسوی

فیلم سینمایی «زمزمه» به کارگردانی خسروملکان که سال ۱۳۶۶ در مشهد ساخته شده است، به‌عنوان تنها فیلم با محور انقلاب اسلامی در جریان اکران فیلم‌های جشنواره فیلم رضوی در شامگاه ۷ خرداد روی پرده سینما مهر کوهسنگی مشهد رفت. در این فیلم رضا صابری، مرحوم مهدی صباغی، مرحوم رضا سعیدی و محمد الهی به ایفای نقش پرداخته‌اند. «زمزمه» داستان گروهی از دانشجویان و مردم است که به پخش اعلامیه‌های ۱۵ خرداد مشغول‌اند و بین آن‌ها و مأموران درگیری به‌وجود می‌آید.

● آثار مربوط به امام رضا^(ع) نیازمند نگاهی تازه است

رضا صابری در حاشیه اکران فیلم گفت: امروزه فقر زیادی در آثار مذهبی و دینی نسبت به کارهای جدید و خلاقانه با موضوع امام رضا^(ع) وجود دارد و بیشتر آثار مربوط به زائر و زیارت است که این موضوع نیازمند نگاهی تازه است. علاوه بر کار سینمایی، در حوزه تئاتر و کار نمایشی هم همین عقیده را دارم. بازیگر فیلم «زمزمه» افزود: در زمینه مسائل مذهبی ایده‌های بسیار نابی وجود دارد، اما جای سؤال است که چرا دیگر هنرمندان از آن غافل‌اند. البته عده‌ای به این مقوله می‌پردازند، اما آثار دینی ما بسیار اندک هستند. متأسفانه هنور اثری ماندگار با موضوع امام رضا^(ع) در حوزه تئاتر و سینما خلق نشده است.

● تجربه‌ای گران قدر در دوران جوانی

وی درباره تجربه حضورش در فیلم «زمزمه» اظهار کرد: آن زمان که در اوج جوانی بودم و سودای سینما و بازیگری داشتم، خسروملکان به‌سراغ من آمد، اما از آنجایی که به تئاتر علاقه داشتم، مایل نبودم در این فیلم بازی کنم. با وجود این به درخواست مکرر او حاضر شدم در این اثر بازی کنم. بعد از آن متوجه شدم خسروملکان انسان بسیار خلاق و فعالی در عرصه سینماست. او در ساخت فیلم «زمزمه» میزانسن و طراحی صحنه را انجام می‌داد و درواقع می‌توان گفت همکاری با او در آن روزگار تجربه بسیار خوبی برای من بود. این هنرمند مشهدی با گرامی‌داشت یاد و خاطره بازیگران درگذشته این فیلم ابراز کرد: رضا سعیدی جزو حلقه خویشاوندی من بود، اما مهدی صباغی از دوستان قدیمی‌ام بود و در تئاترهای من بازی می‌کرد. روزگاری تئاترهای بسیار فاختری را در مشهد روی صحنه بردیم و این دو جزو بازیگران برجسته روزگار ما بودند که جایشان بسیار خالی است.

اجرای «ایوانف» در دانشگاه فردوسی مشهد

نمایش «ایوانف»، به‌کارگردانی رضا حسینی و بهار باس‌خواه امروز ۹ خرداد، ساعت ۱۷ در تالار رودکی دانشگاه فردوسی مشهد روی صحنه می‌رود. به‌گزارش شهرآرا، نمایشنامه «ایوانف»، اثر آنتوان جخوف به موضوع روابط انسانی و سردرگمی شخصیت ایوانف می‌پردازد. در این نمایش خشایار رشتی‌یاف، ساجده طلوعی، نیلوفر

و صلیب‌خواص، ساسان رضضانی، علی‌خانزادی، یاسمین ریاضی، نازنین قربانی، سعید صمصامی و محمدصاحب‌الزمانی به‌ایفای نقش می‌پردازند. «ایوانف» اولین تئاتری است که پس از دوران کرونا در دانشگاه فردوسی روی صحنه می‌رود.

اجرای «قصاب شهر لوزن» در تئاتر شهر مشهد

نمایش تراژدی موزیکال «قصاب شهر لوزن» به‌نویسندگی و کارگردانی مهدی شمس از دیروز (ساعت ۲۰) در سالن اصلی تئاتر شهر مشهد روی صحنه رفته است. در این نمایش مهدی شمس، محمدرضا علوی، صبا اسدی، سجاد کریم‌دخت، علی سرورامی، مهدیه نقدی، ستاره

شریف‌زاده، تارا قاسم‌زاده، فهیمه رضایی، امیر صدوق،

جنان ترشیزی، مارال توکلی‌زاده، آذین‌آزموده، محمدرضا سلیمانی، مهسا تقی‌زاده، نرگس منتخب، مهسا مهدوی‌نیا، حانیه بهشتی، پارمین حیدری، هستی نیشابوری، شیدای علی‌نو، جواد مرتضوی،

جواد بی‌باک، شهلا جان پور و هانیتا عراقی به ایفای نقش می‌پردازند.

درخشش اثر سینماگر مشهدی در چین

فیلم سینمایی «یک ونیم اسب بخار» به‌کارگردانی رسول کاهانی، سینماگر مشهدی، در اولین حضور جهانی اش به‌بیست‌وپنجمین جشنواره شانگهای چین راه پیدا کرد و توانست در چهار بخش این جشنواره نامزد دریافت جایزه شود. به‌گزارش شهرآرا، «یک ونیم اسب بخار» دومین فیلم بلند رسول کاهانی پس از «منگی» است و در آن بازیگرانی مانند سرور پیروانی، ابراهیم عزیزی، محمد اشکان‌فر و امیر باباشهبانی به ایفای نقش پرداخته‌اند. این فیلم که در بخش استعداد‌های جدید آسیا حضور دارد، در بخش‌های بهترین فیلم‌نامه، بهترین کارگردانی، بهترین بازیگر نقش اول زن و بهترین فیلم، نامزد دریافت جایزه شده است. بیست‌وپنجمین دوره جشنواره شانگهای چین از ۱۹ تا ۲۸ خرداد ۱۴۰۲ برگزار می‌شود.